

ליל שבת קודש פרשת בהעלותך ה'תשנ"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ', המדבר משמחה ומעליית השכינה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, אָנְכִי אֲשַׁמַּח בְּה' יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ (תהלים ק"ד), הנה ידוע, כי כל החסרונות שבאים לאדם, הן באין מחמת השבירה, שנפלו ניצוצות ונחסרו מהשכינה פיזי, והתקון הוא על ידי שמשמח את עצמו באלקיו, אזי נשלמו כל החסרונות מהשבירה, ונתעלה כל הניצוצות, וזה אָנְכִי אֲשַׁמַּח בְּה', יתמו ונשלמו כל החטאים, הינו החסרונות פמו שפתוב (מלכים א-א): "והייתי אני ובני שלמה חטאים" מן הארץ, הינו ארץ העליונה, בחינת השכינה, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כל החסרונות שיש לאדם בזה העולם הוא מחמת שהפריש והפריד את נשמתו שהוא חלק השכינה הקדושה, מן הקדוש ברוך הוא, ונפל לתוך עצבות ומרה שחורה, ומחמת זה עובר עליו מה שעובר, ומרגיש כל מיני חסרונות ויסורים, כי באמת נשמתו של אדם הוא חלק אלוך ממעל ממש, דבוקה באור האין סוף ברוך הוא, רק שנשלחה כאן למטה בזה העולם הגשמי, ונכנסה בתוך גוף חומרי, כדי שתזכה להכיר את הקדוש ברוך הוא גם מתוקף גשמיות עולם הזה, ויעלה את כל הבריאה אל שרשה העליון, אבל שם מתחיל עיקר הנסיון, כי אף שמצד אחד הנשמה קדושה וגבוהה, חתיכת אלקות ממש, אבל מצד שני הגשמיות היא חזקה ותקיפה מאד, והנשמה יושבת בתוך גוף עב וגם, וכל זה מסתיר מהאדם אלקותו יתברך, ויש לו מלחמה קשה וכבידה להרים ולהגביה את עצמו מתוך כל הגשמיות ולהכיר את הקדוש ברוך הוא מכל פרט ופרט של הבריאה, ואם האדם מתפתה ליצרו הרע, והולך אחר תאות לבו חס ושלום, הוא גורם לעצמו שבירה וירידה, ונפלים ניצוצות ונחסרים מהשכינה הקדושה, כי השכינה הקדושה, שהיא האלקות השוכנת בתוך כל אחד ואחד מישראל, יורדת לתוך גלות עמוקה על ידי עוונותיו, וגורם לה שבירה ונפילה חס ושלום, ומשם בא כל העצבות והמרה שחורה שנכנס באדם, כי מיד שאין האדם מרגיש אלקותו יתברך הוא שבור ומדוכא, ואינו מרגיש טעם בחיים שלו, ועל ידי זה נתרחק עוד יותר ממנו יתברך, אבל מיד שאדם מתחיל לשמח את עצמו באלקיו, היינו

שמתחיל לחזור ולהרגיש את אלקותו יתברך השורה עמו, אזי באמת חוזר אליו אור השכינה הקדושה ומעלה אותה מנפילתה, כי יש לו כלי שלם לקבל בתוכו את אור אלקותו יתברך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת דף ל:): אין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות וכו' אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, כי השמחה הוא כלי לקבל בתוכו אלקות, ולכן עיקר עבודת האדם תמיד לשמח ולהחיות את עצמו עם אמתת מציאותו יתברך, לידע ולהודיע ולהודיע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ממש, וכפי שאדם מכנים בעצמו ידיעות אלו, כך יקים ויתקן את השכינה הקדושה מירידתה ומנפילתה, ויעלה את כל הניצוצות שנפלו ונשברו אל מקומן הראוי.

והנה באמת עיקר העצבות והמרה שחרה נגרם לאדם כשיש לו עסק עם אנשים אחרים, ומדבר עליהם רע, ועושה מחלקות ומריבות בין בני אדם, כי מיד שיש לאדם עסק עם אחרים, המוח שלו מבולבל מאד, וקשה לו לכוון את מוחו ודעתו להרגיש אמתת מציאותו יתברך, שהרי תמיד חושב מאחרים, מה הם עושים? למה הם מתנהגים כך?, ומתחיל לקנאות בהם, וזה מכנים בו דכאון ומרה שחורה, עד שאינו מרגיש את השכינה הקדושה כלל, אבל מיד שאדם עושה שלום עם הבריות, ובמקום לדבר עליהם רע, אדרבה מחיה ומשמח את כולם, על ידי זה מכנים גם בעצמו שמחה עצומה, ומשרה על עצמו רוח הקודש, עד שמרגיש חיי עולם הבא בעולם הזה ממש, וכמו שפירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע את מאמר אליהו הנביא (תענית כ"ב) שאמר לרב ברוקא על הני תרי בדחני שהיו משמחים בני אדם ועושים שלום ביניהם, שהם בני עולם הבא, ואמר הבעל שם טוב הקדוש זי"ע (כתר שם טוב סי' נ"ח) שהצדיקים האלו היו מייחדים כל עניני גשמיות עולם הזה לרוחניות עולם הבא, זולת מי שהיה בעצבות לא היה אפשר לייחדו ולכן היו מבדחים ומשמחים אותו תחילה, וזהו כדברי רבינו"ל הנ"ל, שעיקר עליית השכינה היא על ידי שמחה דייקא, ומובא בספרים שהשני בדחנים הם באמת איש אחד, היינו הצדיק האמת שמשמח אלקים ואנשים, כי על ידי שעושה שלום בין הבריות, ועושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, משמחים עליונים ותחתונים ממש, ולכן הם בני עולם הבא, כי הם מורידים את השכינה הקדושה בזה העולם, ומהפכים את עולם הזה לעולם הבא, ולכן אשרי מי שזוכה לשמח ולהחיות עצמו תמיד עם אלקותו יתברך, ומחפש ומבקש כבודו יתברך מכל פרטי הבריאה, ובפרט בין בני אדם, שמחפש הנקודות טובות של כל אחד ואחד, כי על ידי זה ישרה עליו השכינה הקדושה, ויזכה להארת עולם הבא בעולם הזה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את מה שדיברו מרים ואהרן במשה, וכמו שכתוב (במדבר י"ב) ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האישה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח, ויאמרו הרק אך במשה דיבר הוי"ה הלא גם בנו דיבר וישמע הוי"ה, ומיד סמוך ליה והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ולכאורה צריכין להבין מהו הסמיכות של הפסוקים אלו, שמיד אחר שדיברו במשה, מעיד התורה הקדושה, והאיש משה עניו מאד וגו', מהו הקשר בין זה לזה? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי פגם הלשון הרע מזיק מאד, כי זה מזיק למי שאמרה, ולמי שנאמר לו, ולמי שנאמר עליו, כי מי שאומר או שומע לשון הרע, זה בוודאי מזיק לו, כי באותו שעה עוקר את עצמו ממנו יתברך, ומראה שהוא מלא עצבות ומרה שחורה, ומקנא בשני, וזה גורם לו לדבר מה שמדבר, וגם למי שנאמר עליו מזיק מאד, כי על פי רוב מי שמדברים עליו לשון הרע נחלש דעתו מאד, למה מדברים עליו כך, וזה גורם לו גם כן ליפול בעצבות ומרה שחורה, ועל ידי זה גם כן נעקר משורשו העליון, וגורם לו מיתה ונפילה חס ושלום, שזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (דברים רבה פרשה ה' ס"י י') לשון הרע הורגת שלשה האומרה והמקבלה ומי שנאמר עליו, אבל התורה הקדושה אומרת לנו שמשה רבינו עליו השלום היה כל כך גדול, עד שלא הזיק לו כלל את מה שדיברו עליו, כי והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, וממילא לא היה איכפת לו כלל מה שמדברים עליו, רק היה מחזיק בשמחת אלקותו יתברך, ולא נגע בו כלל מה שדיברו עליו, וזהו מדרגת הצדיקים אמיתיים שתמיד מחיים ומשמחים עצמם בהארת אלקותו יתברך, ולא איכפת להם כלל מה שאחרים מדברים עליהם, כי אין להם שום קנאה ושנאה על שום בר ישראל, ורוצים רק לראות בטובת כולם, וכמו שמצינו גם בפרשת השבוע שאמר משה רבינו ליהושע תלמידו, המקנא אתה לי, ומי יתן כל עם ה' נביאים וגו', שרצה לראות הטובה והגדולה אצל כל אחד ואחד מישראל, ולא היה לו קנאה על אף אחד, והשם יתברך יזכינו להגיע אל מדות אלו באמת, ולשמוח תמיד באלקותו יתברך עדי נזכה להקים את השכינה הקדושה מנפילתה ונזכה לראות בגאולתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בהעלותך ה'תשנ"ט

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בס'פורי מעשיות של רביז"ל במעשה מבערגיר ועני דף ר"א עיין שם.

והם שבו לביתם מן הטיול, והנה נלקחה העניה הנ"ל והיה העני מתאבל ובוכה ומתמרמר מאד מאד על אשתו תמיד, פעם אחת עבר הבערגיר אצל בית העני שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאד מאד, נכנס ושאלו: מה אתה מתמרמר ובוכה כל-כך? השיבו: וכי לא אבכה? ומה נשאר לי? יש שנשאר להם העשירות או בנים אני אין לי כלום, וגם אשתי נלקחה ממני, ומה נשאר לי?

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, והם שבו לביתם מן הטיול, והנה נלקחה העניה הנ"ל, והיה העני מתאבל ובוכה ומתמרמר מאד מאד על אשתו תמיד, כי האחרים שבו לביתם מן הטיול וכבר שכחו לגמרי את צרתו של העני ואשתו, כי כך טבע של בני אדם שדואגים רק בשביל עצמם ולא איכפת להם מאחרים כלל, ואף על פי שהם היו אשימים באבידת אשת העני, כי הלא מסרו אותה, אבל זהו טבע של בני אדם שעד שאין להם הצרה בביתם רחמנא ליצלקן, לא מרגישים כלל, אבל להעני היה מר ומרוד מאד כי הלא אבד את אשתו, אשה יראת ה', והיה בוכה על זה מאד עד שזכה לישועה, ועל זה צריך האדם לעבוד הרבה, שיזכה להרגיש הצרה של אחרים, ולעזור להם בכל מה שיוכל, וזה סימן שיש לו יראת שמים ואהבת ישראל באמת.

פעם אחת עבר הבערגיר אצל בית העני שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאד מאד, נכנס ושאלו: מה אתה מתמרמר ובוכה כל-כך? השיבו: וכי לא אבכה? ומה נשאר לי? יש שנשאר להם העשירות או בנים אני אין לי כלום, וגם אשתי נלקחה ממני, ומה נשאר לי? כי העני היה מתבונן על עוצם עניותו ושפלותו שלא נשאר לו כלום, וזה גרם לו לבכות הרבה אל השם יתברך שיזכה לקום מנפילתו, ועל ידי הבכיות והתפילות שלו סוף כל סוף זכה לפעול ישועה.

וסיפר מוהרא"ש נ"י שהיה אחד מאנשי שלומינו ר' מענדיל ליטוואק ז"ל שהיה מקודם מחסידי חב"ד, ואחר כך נתקרב אל דעת רביז"ל, ועוד קירב המון אנשים לדעת רביז"ל, עד שהיה שולחן מלא באומין שקראו "השולחן של חב"ד" (דעם

חבדצק'ר טיש), והוא היה עני ואביון, וגם ילדים לא היו לו, ושמעו אותו להתבודד הרבה אצל ציון רביו"ל את המילין האלו של העני "וכי לא אבכה? ומה נשאר לי? יש שנשאר להם העשירות או בנים אני אין לי כלום, וגם אשתי נלקחה ממני, ומה נשאר לי?" כי אף על פי שהיה לו אשה, אבל כוונתו היתה על עבודת התפילה ועל יראת שמים, וכמו שכתוב (משלי ל"א) אשה יראת ה' היא תתהלל, וכוונתו היתה, שאם הבעל דבר יפסיד ממנו גם את עבודת התפילה ואת היראת שמים, אזי לא ישאר לו כלום, וזה צריך להיות תפלת כל איש הישראלי, שיהיה אך שיהיה, ישאר לו עבודת התפילה ויראת שמים, כי על ידי זה ישאר קיים תמיד בעבודתו יתברך, ולא יפרד ממנו יתברך לעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכין לבקש הרבה ממנו יתברך על יראת שמים אמיתי, כי בעוונותינו הרבים לפעמים מוצאים לומדי תורה מופלגים בלי יראת שמים, ולא מקיימים את מה שלומדים, וכל הלימוד נשאר אצלם כחכמה בעלמא, ואזי אדרבה לא זכה נעשה לו סם המוות רחמנא ליצלן, וזהו מה שאנחנו מבקשים בברכת החרדש שהוא תפילת רב (ברכות ט"ז:), חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא וכו' חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים וכו', ולכאורה צריכין להבין מהו כפל הלשון יראת שמים ויראת חטא, ואחר כך עוד הפעם אהבת תורה ויראת שמים, אבל באמת זהו תפילה נוראה מאד שיזכה האדם ליראת שמים אמיתי, מקודם מבקשין שיהיה לנו יראת שמים ויראת חטא, שנזכה להתיירא מלפניו יתברך מחמת שהוא עיקרא ושרשא דכולא עלמין, ויהיה לנו יראה אמיתית לא לעשות שום חטא ועוון חס ושלום, אבל אחר כך חוזרים ומבקשים על אהבת תורה ויראת שמים, היינו שאף על פי שיהיה לנו אהבת תורה, אבל לא נשכח את היראת שמים, לחשוב הנה מספיק מה שאנחנו לומדים תורה כל כך בהתמדה, ואין צריכין יותר מזה, אלא יהיה האהבת תורה שלנו ביחד עם יראת שמים אמיתי, ואז נהיו בטוחים לישאר קיים בעבודתו יתברך לנצח, והשם יתברך יוכינו ליראת שמים אמיתי, ולירא תמיד מלפניו יתברך, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת בהעלותך ה'תשנ"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ח, המדבר מתפילה ומירידת השפע, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, בפרשת השבוע מצינו דבר נפלא בענין מינוי הזקנים, שבשעה שמושה רבינו ביקש מהקדוש ברוך הוא שאינו יכול לישא את הסבל העם לבד, אמר לו הקדוש ברוך הוא (במדבר י"א) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וגו' והם יעזרו לו במשא העם, אבל מחמת שצריכין לקחת שבעים זקנים מי"ב שבטים, ובעל כרחם לא יהיו כולם שווין, לכן הפילו גורלות שלא להטיל קנאה ביניהם, ומי שעלה בידו פתק "זקן" ידע שנבחר למקום, ומי שעלה בידו פתק "חלק" ידע שלא בחר בו המקום, והנה אלדד ומידד אף על פי שנתמנו על פי המקום, מרוב ענותנותן לא רצו לנהוג שררה על הצבור, ואמרו אין אנו כדאין לגדולה זו, ולכן כתיב אצלם ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים וגו' ואיתא במדרש שהם זכו להשראת השכינה מיד הקדוש ברוך הוא בעצמו כביכול, ולא עזב מהם הנבואה לעולם, מה שאין כן הזקנים האחרים, הנבואה שלהם היה רק לשעתם, והנה רביז"ל הולך ומגלה כאן סוד נורא ונפלא מאד בענין שמות שני זקנים הללו אלדד ומידד, ויוצא מזה לימודים נוראים בענין עסק התפילה והורדת השפע.

ואומר רביז"ל, כתיב (תהלים פ"ג) אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, הענין הוא כך, דידוע הוא שיש מקום למעלה שנקרא אלדד ומידד, שמשם השפע יורד לעולם, כי השני אותיות א"ל, הם דד, והשני אותיות מ"י הם דד, (כמו שמוכא ב"לקוטי תורה" להאר"י, פרשת בהעלותך) והשפע נקראת ה"א, כמו שכתוב (בראשית מ"ז): "הא לכם זרע" ונשלם השם אלקים משלם.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה השפע של הקדוש ברוך הוא יורד תמיד מלמעלה למטה להשפיע טוב לכל בריותיו, והשפע של הקדוש ברוך הוא נמצא בכל פרט ופרט של הבריאה, שהיא בחינת השם אלהי"ם שהוא בגימטריא הטב"ע, כי באמת אין שום טבע כלל, רק הכל השגחתו יתברך הפרטי פרטית המתלבש בדברים אלו של הבריאה, ועיקר עבודת האדם לראות את האלקות שיש בתוך כל דבר, ומבואר בכתבי האריז"ל שהשפע שבני אדם מקבלים מלמעלה הוא כדוגמת השפע

שהתינוק יונק משדי אמו, כי גם אנחנו מקבלים השפע מאימא עלאה שהיא השכינה הקדושה, היינו האלקות שמתלבש בכל פרטי הבריאה, ומיד שהאדם מכיר ממי בא לו השפע, אזי יש לא כל הצטרכותו ולא חסר לו שום דבר כלל, וזה בחינת השני שמות אלדרד ומידד, היינו שיש שם א"ל שהוא בחינת דד אחד המניק השפע, ויש שם מ"י שהוא בחינת דד שני המניק השפע, ובצירוף שניהם ביחד, כשמכנים ביניהם את האות ה"א שהוא השפע, בחינת (בראשית מ"ז) הא לכם זרע, על ידי זה נשלם השם אלהים, א"ל מצד אחד מ"י מצד שני ו"ה" באמצע, כי כל מה שאדם מכיר שהשפעתו בא לו רק ממנו יתברך לבד, על ידי זה יורד לו שפע גדול בכל עניו ולא חסר לו שום דבר כלל.

ואומר רביז"ל, אך לפעמים יש בעוונותינו הרבים הסתלקות השפע, ונעשה מן ה"א דל"ת, על-שם דלית לה מגרמה כלום.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כל זמן שיש לאדם שכל ודעת שהוא בחית האות ה"א המרמוז על הדעת כידוע (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ג), אזי יש לו שפע גדול מאד, כי נשלם אצלו השם אלהים כנ"ל ולא חסר לו שום דבר כלל, כי דדא ביה כולא ביה (גדרים מ"א.), מי שיש לו דעת, יש לו הכל, אבל מיד שחסר לאדם דעת, והוא עני ואביון בדעתו, אזי חסר לו הכל, כי לא נשלם אצלו השם אלהים, וחסר לו השפע כנ"ל, והענין, כי עיקר עבודת האדם הוא להשלים את דעתו ולהוציא אותה מקטנותה וחסרונה, כי בתחילה היא בחינת ד', היינו דלה ועניה, כי אין עני אלא מן הדעת (גדרים שם), ועל ידי שממשיך בתוכה חכמה, שהיא בחינת יו"ד כידוע, כי יו"ד על שם המחשבה (רש"י פרשת בשלח על הפסוק אז ישיר) על ידי זה נעשה מן הד' ה', כי כשמכניסין נקודת יו"ד בתוך הד', נעשה מד' ה', וזה כל עיקר השפע שיש לאדם, היינו שפע דעתו, כי מהו החילוק בין עשיר לעני, הדעת והמרץ שלו, כי בכיס של העשיר על פי רוב אין יותר מזומן ממה שיש לעני, רק עיקר החילוק הוא בעשירות דעתו, שאינו מפחד מעסקי המסחר וההשקעות, רק קופץ לתוכן עם בטחון עצמו, ועל ידי זה מצליח, מה שאין כן עני בדעתו, שאין לו בטחון עצמי, ואין לו כח ומרץ ליכנס לתוך עסקים ומסחר וכו', הוא נשאר בדלותו ועניותו, בבחינת (ב"ק צ"ב.) בתר עניא אזלא עניותא, וזה ענין הסתלקות השפע חס ושלום, כי כל מה שאדם משלים את דעתו, ומכיר איך שכל דבר תלוי אך ורק בידו יתברך, כך אינו מפחד משום דבר ומשליך את כל יתרו אל ה', ואזי הקדוש ברוך הוא בוודאי עוזר לו, ומצליח בכל ענין ויש לו שפע גדול, אבל מיד שאדם נופל לתוך קטנות המוחין, ואינו מחזק עצמו באמונה ובבטחון בו יתברך, אזי נתהפך מן ה' לד' ונשאר עם דלותו ועניותו,

ולכן צריך להתפלל הרבה להקדוש ברוך הוא על שלימות הדעת, כי על ידי הדעת יהיה לו הכל.

וזהו המשך דברי רביז"ל, וצריך כל אחד מישראל לזרו את עצמו שיעשה מן הד' ה', וכיצד עושין מן הד' ה'? הענין הוא כך, דהנה כתיב (תהלים ט): ל' גלעד ולי מנשה אפרים מעוז ראשי יהודה מחוקק, הפירוש הוא כך, כי קודם בריאת העולם, השם יתברך עידן וקישט את עצמו בתפלתן ובמעשים טובים של צדיקים, שצפה שיהיו צדיקים, שעל-ידי מעשים טובים שלהם ימשלו בתפלתם, ויפעלו כל מה שירצו, על דרך: "צדיק מושל יראת אלקים" (שמואל ב כ"ג) (עיין מו"ק טז:): וכל אחד מישראל יכול לבוא למדרגה זו, למשול בתפלתו.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו איך זוכין להשלים את הדעת, ולקבל את השפע של הקדוש ברוך הוא, והוא על ידי תפילה, כי כל מה שאדם מרבה להתפלל לפניו יתברך, נכנס בו דעת אמיתי להכיר אותו יתברך, ועל ידי זה יש לו שפע, כי כח התפילה גבוה מאד, ובכל תפילה ותפילה שאדם מתפלל אליו יתברך נכנס בו יותר דעת ויותר שכל, כי הלא מדבר עמו יתברך, ומכיר אותו יתברך יותר ויותר על ידי כל תיבה של התפילה, וכשאדם עקשן גדול בזה ימים ושנים רבים, ואינו מפסיק להתפלל אליו יתברך על כל פרט ופרט של החיים, על ידי זה נכנס בו דעת אמיתי, ומקבל שפע נורא ממנו יתברך בכל מה שצריך.

וזה מה שרואים אצל הצדיקים שלא חסר להם כלום, כי הם תמיד מתפללים אליו יתברך, ומכירים שכל השפע בא רק ממנו יתברך לבד, ולכן באמת יש להם כל טוב ולא חסר להם שום דבר כלל, וזה היה כל עיקר תכלית כוונת הבריאה, שיבואו צדיקים כאלו שיכירו אותו יתברך, ותמיד יתפללו לפניו יתברך, וימשלו בתפילתם לפעול כל מה שירצו, כי זהו גופא רצונו יתברך שהצדיקים יתפללו לפניו וישנה להם הטבע ויפעלו הכל בתפילתם, בבחינת (שמואל ב כ"ג) צדיק מושל יראת אלקים, ואמרו חכמינו הקדושים (מו"ק טז:): הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה והצדיק מבטלה, ועל ידי זה דייקא מתגלה אלקותו יתברך בעולם ויורד השפע, כי זהו רצון הצדיקים להוריד השפע לכל נשמות ישראל, והם פועלים כל זאת בתפילתם, שלא מפסיקים להתפלל לפניו יתברך, וגם מלמדים את העם עצות והדרכות ישרות שכולם יעסקו בתפילה כמותם וגם הם ימשיכו את השפע.

ואומר רביז"ל, אלא שיש שני מניעות, האחת היא קודם התפלה, הינו שעומד להתפלל בגדלות, שהוא מיוחס גדול, או מחמת שהוא עמל ויגע בעבודת הבורא, ומחמת זה אי אפשר שיהיה ממשלה לתפלתו, רק צריך לשכוח כל זאת, ויהיה נדמה לו כאלו היום נברא, והוא יחיד בעולם, וזהו בחינת מנשה, לשון נשיון ושכחה (בראשית מ"א): "כי נשני אלקים את כל בית אבי", זה היחוס "ואת כל עמלי", שעמל בעבודת הבורא: והמניעה השנית, היא בתוך התפלה כי מחמת עוונות הראשונים במזיד, או שהרהר במזיד, נופלים לו מחשבות זרות בתפלתו, ומחמת המחשבות זרות גם כן אי אפשר למשול בתפלתו, על כן צריך לשבור המחשבות זרות על-ידי מחשבות קדושות של התפלה, ועל-ידי זה הזדוונות, דהיינו המחשבות זרות, נעשין לו בזכיות, וזהו בחינת אפרים, כמו שכתוב (שם): "כי הפרני אלקים בארץ עניי", פירוש, כי הדבר שהיה בעניות מקודם, דהיינו חרב ויבש, ועל-ידי המחשבות קדושות נעשין לו בזכיות, וכשמתפלל בשתי בחינות אלו, מנשה ואפרים הנ"ל, ובודאי בא לידי ענוה ושפלות (משלי כ"ג): "עקב ענוה יראת ה'", נמצא מתפלל גם כן ביראה, והיראה נקראת מלכות, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (אבות פרק ג): 'אלמלא מוראה של מלכות' וכו', נמצא שהתפלה יש לה בחינת מלכות, ויש להתפלה כזו בחינת ממשלה, וזה תענוג של השם יתברך, ונתמלא רצון הבורא, ומה מתחלה שלא היה התענוג הזה, רק שהשם יתברך צפה למרחוק, שיהיו צדיקים שיתפללו באפן זה, ומזה התענוג נברא העולם בעשרה מאמרות כל-שכן עכשיו, שבא התענוג הזה, שהשם יתברך מחדש את עולמו בעשרה מאמרות, כמו שכתוב: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית".

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה מחמת שעבודת התפילה היא כל כך גבוה וקדושה, לכן המניעות עליה הם גם כן חזקים ותקיפים מאד, וצריכין להתגבר עם כל הכוחות להתפלל בתמימות ופשיטות גמור לפניו יתברך, ולפעול כל מה שצריך, ואחד מן המניעות הוא לפני התפילה, שאדם מחשיב עצמו למיוחס או לעובד ה' גדול מאד, שהם מחשבות של ישות וגיאות, ומחשבות אלו מונעין אותו מכוונות התפילה, וכבר אינו יכול למשול בתפלתו כראוי, כי בשעת התפילה האדם צריך להיות כעני ואביון לפניו יתברך, כעני העומד בפתח ממש ומבקש מתנת חנם, כי איזה זכות יש לאדם לבקש ממנו יתברך ישועות ורחמים? הלא לפי מעשינו לא היה ראוי לנו שום דבר כלל, רק עיקר התפילה צריך להיות ברחמים ובתחנונים, כשואל מתנת חנם ממש, ולא יתלה בזכות עצמו כלל, וזהו על די ששוכח לגמרי כל יחומו וכל מרחתו ויגיעתו בעבודת השם יתברך, ויידע היטיב שאין לו שום זכיות

כלל, רק הכל מצד חסדו ורחמנותו יתברך לבר, ואז כשמתפלל בצורה כזו, בוודאי יזכה לפעול כל מה שצריך.

והמניעה השנית המונע את האדם מכוונת התפילה היא המחשבות זרות הבאים בשעת התפילה, והם באים מהעוונות והחטאים שחטא האדם בימים הקודמים, וברא על ידיהם קליפות ומשחיתים המבלבלים אותו, ואם האדם הוא חכם ואינו פונה אליהם כלל, אלא ממשיך לעסוק בתפילתו, אזי מתקן כל המחשבות האלו וזוכה לפעול בתפילתו מה שצריך, אבל הוא בוודאי נסיון גדול מאד, כי על פי רוב כשאדם רואה כל הבלבולים שעוברים עליו בשעת התפילה, נחלש דעתו מאד, וכבר אינו מתאמץ להתפלל כראוי כלל, אבל כשיש לו דעת ושכל ויודע שהם רק העונות שלו, וממשיך לעסוק בתפילתו, אזי בוודאי סוף כל סוף יסתלקו מעליו, ויזכה לכוונת התפילה, ופעם בא אחד לפני רביז"ל, וקבל לפניו שיש לו מחשבות זרות הרבה בתוך תפילתו, ויש לו צער ויסורי גדולים מזה, ואמר לו רביז"ל בחיך קצת, אם כן מקבלין את זה לכפרת עוונות... ואמר מוהרנ"ת ז"ל שלכן רביז"ל אמר את זה בחיך קצת, כי הלא המחשבות זרות הם הם העוונות בעצמן... (חיי מוהר"ן סי' תק"צ), אבל העיקר שלא להסתכל עליהם כלל, רק להמשיך בתפילתו ביתר שאת וביתר עז, ואז בוודאי סוף כל סוף יזכה להגיע אל שלימות התפילה, ולפעול את כל מה שצריך הן ברוחניות והן בגשמיות.

ושני בחינות אלו נקראים בשם מנשה ואפרים, כי מצד אחד צריכין לנשות ולשכוח את כל יחוסו ועמלו בעבודת השם יתברך עד עכשיו, בבחינת (בראשית מ"א) כי נשני אלהים את כל עמלי את כל בית אבי, ומצד שני צריכין להפוך את כל המחשבות זרות שעוברים עליו למחשבות קדושות, כי על ידי שימשיך להתפלל בדביקות גדול ולא יסתכל עליהם כלל, כולם יתהפכו לזכויות ולמחשבות קדושות ויתקיים בו הפסוק (שם) כי הפרני אלהים בארץ עניי.

ומסיים רביז"ל לפרש את הפסוק שהתחיל בה, וזה פירוש הפסוק, לי גלעד, לשון גל עד, שנתגלה התענוג שהיה להשם יתברך קודם בריאת העולם, שעידן וקישט בתפלתן של צדיקים, כשיהיה לו השתי בחינות של מנשה ואפרים כנ"ל, מעוז ראשי, הינו שיגביר המחשבות קדושות, יהודה, היינו התפלה, כמו שכתוב (בראשית כ"ט): "הפעם אודה" מחוקקי, ופירש רש"י: 'לשון שררה ומלכות', היינו שיהיה להתפלה ממשלה, ויתגלה התענוג הנ"ל, ויחדש עולמו בעשרה מאמרות כנ"ל: ועשרה מאמרות הנ"ל הם יו"ד, יו"ד וד' הנ"ל, נעשה ה' (תהלים

פ"ט): "אמרתי", דהינו המאמרות, 'עולם חסד יבנה', וחסד נקרא אל, שנאמר (שם נ"ב): "חסד אל כל היום": וזהו פירוש הפסוק: אלהים אל דמי לך היינו, כשאתה רואה שמשם אלהים נעשה אותיות אל דמי, דהיינו שנעשה מן הה' ד', אמר לך אל תחרש ואל תשקט אל, שתראה שתעורר בחינות אל, על-ידי התפלה בשתי בחינות הנ"ל, ותעשה על-ידי זה מן הד' ה' כנ"ל, ונעשה א"ל בחינת דד, ומ"י בחינת דד זה' היא השפע, כי ה' בשלשה ציוריין שלה נימטריא חלב, עם ב' הכללות, כידוע ליודעי חן (עיין מאורי אור ערך חלב ועיין בע"ח שער הכללים פ' ג), עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, הרי גילה לנו רביז"ל בתורה זו איך שכל עיקר ירידת השפע תלוי בעבודת התפילה, לעשות מד' ה', כי אזי נשלם הצירוף של השם אלהים, ויורד השפע ממקורה העליון שהם א"ל דד ומ"י דד, והנה לפי זה מובן כל ענין נבואת אלדד ומידד בפרשת השבוע, והענין, כי הנה הזקנים נבחרו להיות לעזר למשה רבינו להנהיג את העם ולהכניס בהם השגת אלקותו יתברך, כי זה היה עבודת משה רבינו עליו השלום כל ימי חייו, להכניס השגות אלקות בתוך כל אחד ואחד מישראל עד שכולם יזכו להתפלל לפניו יתברך בקביעות עצום, ולהוריד לעצמם את השפע, ועל שם זה נקרא משה איש האלקים, כי אצלו נשלם השם אלהים משלם, ומוריד את השפע מן הדדים העליונים א"ל דד ומ"י דד למטה בזה העולם, אבל מיד שהתלוננו עם ישראל על משה (במדבר י"א) ויאמרו מי יאכלינו בשר זכרנו את הדגה וגו', אזי הבין משה רבינו שחסר להם הדעת, ולכן לא מגיע אליהם שפע כלל, כי פגמו בהמן שהיה בו דעת גדול מאד, בחינת נו"ן שערי בינה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ו), והתאוו תאוה ליהנות מגשמיות עולם הזה, ולכן תש כוחו של משה רבינו שהוא הדעת של כלל ישראל, והבין שמוכרחים זקני העם לעזור לו להכניס הדעת הזאת בתוך נשמות ישראל, כי זקן זה שקנה חכמה (קידושין ל"ב), והם יאירו החכמה והדעת בנשמות ישראל, כי אלו הזקנים היו השוטרים שקיבלו מכות בשביל עם ישראל במצרים להציל אותם מעבודתם (כמו שפירש"י במדבר י"א פסוק ט"ז), ועל ידי עוצם אהבתם לנשמות ישראל ומסירות נפשם בעדם, יהיו לו עכשיו לעזר להכניס השגות אלקות בתוך כולם, אבל מוסיף עליהם אלדד ומידד שהחזיקו את עצמם שפילים ביותר, ואמרו אין אנו כדאים לגדולה זאת, ודייקא מחמת גדול ענותנותם ועוצם שפלותם, היו ראויים לזאת ביותר, כי כדי להתפלל ולהוריד שפע צריכין להיות קטן ושפל ביותר, ולשכוח את כל היחוס שלו, ולברוח מכל המחשבות זרות הרוצים לבלבל אותו, ולכן דייקא מחמת ענותנותם בחר בהם הקדוש ברוך הוא, ותנח עליהם הרוח וזכו לנבואה יתירה העולה על כולם.

והנה מובא במדרש (תנחומא בהעלותך) שאלדר ומידד התנבאו שמושה רבינו מת במדבר ויהושע מכניס אותם לארץ ישראל, כי גם בזה גילו את עוצם גילוי אלקותו יתברך, שהצדיק האמת משאיר תלמידים אמיתיים אחריו הממשיכים את דעתו הקדושה בעולם, ולכן אסור להתרשל מעבודת התפילה כלל, כי כל יהודי מקבל את הכח הזה ממושה רבינו למשול בתפילתו, ואנחנו מחוייבים להתחזק בזה ביותר, ולכן אפילו אם נסתלק משה איש האלקים, אבל בוודאי השאיר תלמידים קדושים הממשיכים דעתו הקדושה בעולם, אבל יהושע תלמידו לא הבין איך יש רשות לזקנים להתנבאות בצורה כזו, הלא משה רבינו הוא הרבי של נשמות ישראל, אבל על זה ענה לו משה רבינו המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים וגו', כי משה רבינו מסר נפשו כל ימי חייו לראות את הטוב אצל כל נשמות ישראל, ולכן אדרבה כשרואה זקני העם שגם הם מגלים ומפרסמים עבודת התפילה בעולם, ויש תלמידים הממשיכים דעתו בעולם, בודאי נחא ליה בזה מאד, ולכן דייקא בשמות שני זקנים אלו נרמזים השפע העליון א"ל דד ומ"י דד, כי הם הזקנים שנשארו עם רוח נבואה לעולם, והם גילו ופירסמו ברוב ענותונם את גודל מעלת כח הפה והתפילה, ולכן על ידם עובר ויורד השפע, ומגיע רב טוב לבית ישראל, והשם יתברך יזכינו להמשיך על עצמינו כל מיני השפעות טובות וברוחניות ובגשמיות, ונזכה לראות בקרוב בגאולתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

